

animaatiosta aloittelijoille ja ammattilaisille

Disney-animaatio
(Disney Animaation - The Illusion
of Life Frank Thomas & Ollie
Johnston, 1981)

Jo vuosia sitten alkoi alan har-
rastajien piirissä kulkeutua
tieto, että Disneyn studiolla
kaksi animaation mestaria, Frank
Thomas ja Ollie Johnston ryhty-
ivät aktiiviyöstään eläkkeelle
jäätyään kokoamaan studion omaa
oppikirjaa. Vuosia kului, ja
projekti kehittyi kasvaessaan.
Nyt tuo suurtyö on saatu päätök-
seen. Tekijät totesivat, että
animaatiosta ei voinut tehdä
yksinkertaisesti kaikenkattavaa
oppikirjaa, varsinkaan kun stu-
diolla on oma tarkoin rajautunut
tyylinsä. Mielekkäämpää olikin
tallentaa studion koko taiteel-
linen kehityshistoria ja sen
kautta valottaa disneyläisen
taidemuodon perusteet ja yksi-
tyiskohdatkin melko pitkälle.

Työssä on todella onnistuttu.
Käsillä on teos, joka antaa pal-
jon monenlaisille lukijoille.
Animaation tekemisestä kiinnostu-
nut saa nähtäväkseen Disneyn koko
kehityskaaren ja voi siten itse
päättää, jatkaako siitä vai et-
siäkö uusia suuntia -joka tapauk-

sesta paljon tärkeitä tarkastelu-
kultmia opittuaan.

Passiivisempi alan herrastaja tai
tutkija taas pääsee perille sii-
tä, minkälainen työ määrä ja luova
prosessi todella on tarvittu
disneyläisen animaatioelokuvan
synnyttämiseen ja voi näin parem-
min suhteuttaa mitä- ja miksi-
kyselynsä.

Historiallisena kehityskaarena
tarkasteltuna tulee myös selväksi
se, miksi kukaan muu missään tai
koskaan ei ole onnistunut tavoit-
tamaan samoja tunnelmia samoilla
keinoilla. Tekniikka voidaan
jäljitellä, muttei sitä taiteel-
lisen ajattelun pohjaa, joka
Disneyn studioilla on sisäistet-
ty vuosikymmenten perinteestä.
Sanoisimpa, että kirjalla on
paljon annettavaa myös ihan ani-
maation ulkopuolisille aloille.
Ainakin sarjakuvantekijä voinee
havahtua huomaamaan monia asioita
liikkeen ja sen illuusion luomi-
sesta piirtämisen keinoin, yksit-
täisenkin kuvan kannalta. Sarja-
kuvaa silmällä pitäen voi lukea
myös kaiken, mitä on kirjoitettu
hahmojen kehittälyperusteista,
juonenkehittelystä, kuva-alan

somittelusta ynnä muusta vastaa-
vasta.

Ja mikä tärkeintä, kaikki näkö-
kannat ja tyylihistorialliset
vaiheet on havainnollistettu
runsaalla ja tarkkaan valikoidul-
la kuvituksella. Kuvat ovat ar-
vokkaita arkistojen aarteita,
parhaiten ammattimiesten parhaita
paloja. On valmiita filmikuvia,
on luonnoksia ja animaatiopiir-
roksia eri vaiheissaan, mutta
myös lähes teollisuussalaisuuksia
kuten kuvasarjataluajua ja
kuvauslistoja. Myös koosteita
yhden otoksen käsittämistä luki-
sista eri osatekijöistä esite-
tään.

Teos on ulkonaisesti vrsinainen
taidekirja, kuvitukseltaan suor-
rastaan kuin runsaudensarvesta
sivuille juoksetuttua mannaa,
alati kiehtovana ja yksityiskoh-
tia myöten tutkimusretkelle kut-
suvana. Kun animaatiosta on kyse,
on tietysti pitkälti yli viisi-
sataasivuiseen kirjaan saatu
mahtumaan plarattaviakin kuvasar-
joja - kirjaa nopeasti lehteile-
mällä voi katsella näytteitä
vaikkapa Mikin, Akun, Pluton,
Pikku-Rukan, Samu Sirkan ja
Strombolin liikkeistä.

Kirja rakentaa näkemyksen disney-
tyyppisen animaatiofilmin valmis-
tusvaiheista ja sen ilmaisulli-
sista perusteista studion sisältä
päin nähtynä - ei siis ulkopuoli-
sena filmejä katselevan tutkijan
tavoin. Jokaisella näytteellä ja
kerrotulla esimerkillä on henki-
lökohtaiseen elämäkokemukseen
nojautuva taustansa, pieniä muis-
toja ja anekdootteja unohtamat-
ta.

Studion oma historia valottuu
siis aivan uudella tavalla. Nyt
ei enää lähdetä Disneyn oman
henkilön kautta kuten usein ai-
kaisemmin, vaan pikemminkin muo-
dostuu kuva taiteilijayhteisöstä,
jonka työ syntyy innostavan -
joskin juuri Waltin taholta tiu-
kastikin ohjailun - ilmapiirin
myötävaikutuksella.

Vain alkuteksteistä tutut taitei-
lijat hahmottuvat lukijalle ihmi-
sinä, persoonallisuuksina niin
taiteessaan kuin olemuksessaan-
kin. Lukuisat valokuvat ja pila-
piirroksat syventävät tätäkin
tarkastelukulmaa, mutta nytkään
ei heittäydytä historijoitsi-
joiksi tiukasti luettelolomalla,
vaan tunnelma on kuin perheal-
bumia selaillessa.

Eri ammattimiesten ja osastojen
tehtävät studion toiminnassa

selvitellään yhtä huolellisesti
kuin itse animaatiovaihe. Alan
erikoissanasto tulee tutuksi
samoin kuin apuvaiheet monimut-
kaisimpiin erikoislaitteisiin
asti (tietysti vain periaattees-
sa). Myös värin ja musiikin osuus
kokonaisuudessa käsitellään - tuo
musiikkiin on Disneyllä varsin
perustava tekijä, animaatiolle
paitsi rytmiä myös luonnetta
antavana, jo alkuvaiheissa suun-
nitteluluun mukaan tuotavana.
Häuskimpia salaisuuksia tuntuu
olevan äänitehosteosastolla

Myös paljon puhuttuun rotoskoop-
paukseen puututaan. Disneynän
käytti toisinaan, ja käyttää
yhäkin, Fleischerien kehittämää
menetelmää kuvata käyväillä kame-
ralla todellisia liikkeitä ja
siirtää ne sitten piirtämällä
animaatioon. Kyse ei silti aina-
kaan Disneyllä (toisin kuin pal-
jolti esim. Bakshilla) ole jäl-
jentämisestä. Näyttein osoitetaan
tällaisesta valokuvallisesta
sarjasta saatu hyöty, mutta myös
se, kuinka paljon taiteilijan
suodattama lopputulos on alkuti-
lanteesta etäännyntynyt.
Samoin on hauska tutkia, kuinka
animaatiohahmojen esikuviksi
valitut näyttelijät siirtyvät
piirroksiin. Näyttelijät inspi-
roivat piirtäjiä ja päin vastoin.
Persoonallisuudet korostuvat,

piirteet hioutuvat ja karaktäärit
tulevat yhä selkeämmiksi.

Monille varmaan paljastuu vasta
tämän kirjan myötä, kuinka stu-
diolla saattaa olla osa-alueisiin
perehtyneitä erikoismiehiä, oman
linjansa taitureita. Eikö kuulos-
takin erikoiselta taiteilijan-
uralta erikoistua savukiehkuroi-
den, vedenloiskahusten ja metsä-
palon liekkien piirtämiseen.
Jännittävä on myös se, että työ
tuolloin etenee melkoisen
abstraktilla tasolla. Esimerkiksi
tuli voidaan piirtää mustalla
lyijykynällä. Väri ja hehku tulee
vasta teknisellä mestaroinnilla
kuvauk- ja kopiointivaiheessa.

On hyvin epäkiitollista yrittää
tiivistää tällaiseen tekstinpät-
kään oleellisia käsillä olevan
kaltaista kirjasta. Parasta kai
sanoa suoraan, että siinä näkyy
kerrottavan kaikki kaikesta. On
analysoijä studion tärkeimmistä
hahmoista piirtämiskäytännön,
on detaljiaiheita, kuten vaikkapa
tunteiden ilmaiseminen anima-
tiossa ...

Ihan tässä alkaa ihmetellä, miten
entusiastina on yleensä voinut
tulla toimeen näinkin pitkään
ilman moista ihmeopusta!

Kalervo Pulkkinen